

ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการชุมชน:
กรณีศึกษาตำบลลำเหย อำเภอคอนท่อม จังหวัดนครปฐม

Problems and Needs of Elders and Elderly Caregivers towards Community Welfare
Management: A Case Study of

Lam Hoi Sub-district, Don Tum District, Nakhon Pathom Province

सानติกร พินยงค์

Santikorn Pinyong

สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

Community Development Program, Faculty of Humanity and Social Science, Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom 73000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: san_tikorn@hotmail.com

Received: 22 January 2021, Revised: 24 March 2021, Accepted: 8 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทชุมชนเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน 2) ศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการชุมชน 3) เสนอแนะแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 121 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่าด้านบริบทการดูแลผู้สูงอายุของชุมชนตำบลลำเหย มีผู้นำชุมชนที่มีภาวะความเป็นผู้นำที่ดี ใส่ใจความเป็นอยู่ของคนในชุมชน มีชมรมผู้สูงอายุที่ทำให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรม ด้านผู้ดูแลผู้สูงอายุให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง ไม่ปล่อยให้ผู้สูงอายุอาศัยอยู่เพียงคนเดียวตามลำพัง และมีเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ที่ทำให้ผู้สูงอายุดำรงอยู่ได้ตามอัตภาพ และทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

ด้านปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ พบว่า 1) ผู้สูงอายุส่วนมากมีปัญหาเรื่องสุขภาพ และการเจ็บป่วย 2) ผู้สูงอายุในชุมชนเมื่อเจ็บป่วย ไม่มีกองทุน กลุ่มองค์กรให้การดูแล 3) ผู้สูงอายุต้องการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุเพื่อประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ

สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดสวัสดิการชุมชนพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการให้จัดตั้งกลุ่ม หรือกองทุนดูแลผู้สูงอายุ และต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนการเงินสำหรับผู้สูงอายุ หรือแม้แต่ความต้องการในเรื่องของอาชีพและรายได้

คำสำคัญ : การดูแลผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุ ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการชุมชน

Abstract

The research aimed to: 1) study community context related to the group of elders, 2) study problems and needs of the elders and the group of elderly caregivers, and 3) propose community welfare establishment. One hundred twenty-one samples consisted of the elderly group, the elderly caregivers and community leaders. In the present study, questionnaires were employed as main research instruments, and data was analyzed using percentage, mean and standard deviation.

The study found that community leaders had a good leadership and paid attention to the well-being of the community. There was an elderly club which gave the group of elders a place to do activities. Regarding to the elderly caregivers, the elders were thoroughly looked after, not allowing the elders to live alone. All elders have received the allowances that helped them live according to personal circumstances. Furthermore, the allowances can help them live a better life.

Problems and needs of the elderly group and the group of caregivers were as follows: 1) most of the elders had health problems and illness, 2) when elders were sick, there were no funds or organizations to provide them care and support, and 3) the elders desired to establish a welfare fund to benefit them.

For suggestions on community welfare, it was found that the elders required to have a fund to look after an elderly group, especially for health and illness, it should be established. In addition, the elders needed to have old age pensions and financial fund including careers and incomes.

Keywords : Elderly Caregiving, Elders, Problems and Needs of Elders, Community Welfare

บทนำ

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) กล่าวคือ โครงสร้างทางประชากรวัยสูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ในปี 2562 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 66,558,953 คนในจำนวนนี้เป็นผู้สูงอายุ 11,136,059 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.73 ของประชากรทั้งหมด ประชากรไทยมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นในปี 2563 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 66,186,727 คนในจำนวนนี้เป็นผู้สูงอายุ 11,627,130 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.57 ของประชากรทั้งหมด [1] จากข้อมูลดังกล่าวทำให้พบว่าจำนวนประชากรทั้งหมดของไทยตั้งแต่ปี 2562 ถึงปี 2563 มีจำนวนลดลงกว่า 337,226 คน แต่เป็นที่น่าสังเกตคือจำนวนผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี 2562 ถึงปี 2563 จำนวน 491,071 คน สอดคล้องกับสาเหตุที่อัตราผู้สูงอายุ (ร้อยละของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปต่อประชากรทั้งหมด) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้ เนื่องมาจากสาเหตุหลัก 2 ประการ 1 จำนวนเด็กเกิดในประเทศไทยลดลงอย่างรวดเร็ว วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนไป ผู้หญิงไทยรุ่นใหม่ แต่งงานและมีลูกน้อยลง และที่สำคัญคือ ในระยะเวลา 30-40 ปี ที่ผ่านมานี้ จำนวนเด็กที่เกิดน้อยลงอย่างมากในวันนี้และวันข้างหน้า จะยิ่งทำให้จำนวนสตรีในวัยมีบุตรลดลงอย่างมากในอนาคต 2 คนไทยมีอายุยืนยาวขึ้นมาก เมื่อ 40-50 ปีก่อน อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของคนไทยยืนยาวไม่ถึง 60 ปี ปัจจุบันอายุคาดเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นถึง 77 ปี และจะยืนยาวขึ้นถึง 80 ปีในปี 2581 [2]

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าว ทำให้อัตราส่วนประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทำให้การดูแลผู้สูงอายุของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (ครอบครัวผู้สูงอายุ) ให้การดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุไม่มีประสิทธิภาพมากพอ จึงทำให้ผู้สูงอายุประสบปัญหาความยากลำบากในการดำรงชีวิตต่างๆ มากมาย ข้อมูลจากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557 [3] พบว่าจำนวนผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง ในเขตเทศบาลมีมากถึงร้อยละ 10 และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มสูงขึ้นทุกๆ ปี ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไปเคยหกล้มสูงถึงร้อยละ 7 ส่วนในเรื่องเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2558 มีผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยกว่า 2,647 ต่อเดือน (ต่ำเส้นระดับความยากจน) มีมากถึงร้อยละ 34.3 และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกๆ ปี เท่ากับว่าปัญหาผู้สูงอายุยากจนมีเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี ผู้สูงอายุที่อาศัยรายได้จากบุตรธิดาเป็นผู้เลี้ยงชีพมีจำนวนลดลงจากร้อยละ 52 ในปี พ.ศ. 2550 เหลือเพียงร้อยละ 37 ในปี พ.ศ. 2557 และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ยังมีผู้สูงอายุที่ยังต้องออกมาทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวอีกจำนวนมากจากผลการสำรวจในปี 2557 มีจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-64 ปี ที่ยังต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวสูงถึงร้อยละ 59 ส่วนผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 75 ปีขึ้นไปที่ยังต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวก็มีจำนวนถึงร้อยละ 11 คน

จากสถานการณ์การดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงปัญหาและความสำคัญของผู้สูงอายุ และมีความต้องการที่จะศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดสวัสดิการชุมชนให้กับผู้สูงอายุ โดยมุ่งหวังที่จะส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในรูปแบบ

สวัสดิการชุมชน ที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการและรับผลประโยชน์ โดยใช้ทุนและศักยภาพของผู้สูงอายุและชุมชนเป็นฐาน อย่างเช่นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่รัฐบาลได้จ่ายให้กับผู้สูงอายุทุกคนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่ไม่ได้รับเงินบำเหน็จบำนาญ และเป็นผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุดังกล่าวก็นับว่าเป็นทุนและศักยภาพของผู้สูงอายุ ที่จะสามารถนำมาดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุทุกคนเข้าถึงสวัสดิการชุมชนดังกล่าวเพื่อส่งเสริมและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นได้ จากการศึกษาค้นคว้าที่ผ่านมายังไม่พบการดำเนินการสวัสดิการชุมชนของผู้สูงอายุที่ทำให้ผู้สูงอายุทุกคนมีส่วนร่วมและบทบาทในการดำเนินกิจกรรม และรับผลประโยชน์ มีเพียงสวัสดิการชุมชนอื่นๆ ที่มีผู้สูงอายุในชุมชนเพียงบางส่วนไม่ทั้งหมดเข้าไปมีส่วนร่วม เนื่องจากผู้สูงอายุมักจะถูกมองว่าเป็นวัยพึ่งพิงบุตรหลาน ไม่มีศักยภาพเพียงพอในการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการชุมชนผู้สูงอายุเป็นของตนเอง

ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม เป็นพื้นที่ที่มีประชากรผู้สูงอายุมากกว่า 1,453 คน และจากการเข้าไปศึกษาสำรวจในพื้นที่ของผูู้วิจัย พบว่ากลุ่มผู้นำและชาวบ้านในตำบลลำเหยให้ความสนใจถึงสถานการณ์ของผู้สูงอายุ และสวัสดิการชุมชนเป็นอย่างมาก ทำให้ผูู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยประเด็นดังกล่าวในพื้นที่ของตำบลลำเหย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการชุมชน ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุของตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

กรณีศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการชุมชน: กรณีศึกษาดำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ผูู้วิจัยได้กำหนด วิธีดำเนินการวิจัย โดยใช้วิธีการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive research) โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บข้อมูลรวมกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 121 คน ประกอบไปด้วย ผู้สูงอายุ 95 คน โดยการใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามานะ (Yamane) จากจำนวนผู้สูงอายุ 1,453 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นในการสุ่ม ร้อยละ 90 ที่ประชากรไม่เกิน 1,500 คน ผู้ดูแลผู้สูงอายุ 20 คน ผูู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกแบบสโนว์บอล (snowball) และกลุ่มผู้นำชุมชน 6 คน ผูู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงแนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุโดยใช้เบี้ยยังชีพเป็นฐานอย่างยั่งยืน

เกณฑ์การคัดเข้า เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ขึ้นไป ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีความเข้าใจในภาษาไทย มีสุขภาพแข็งแรงอยู่ในสภาวะที่สามารถให้ข้อมูลได้ และต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่แบบถาวร ผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นญาติสืบสายโลหิตที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ผู้นำชุมชน ได้แก่ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการที่ได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานภาครัฐ

เกณฑ์การคัดออก ผูู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดออกหากปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างย้ายถิ่นฐาน กลุ่มตัวอย่างไม่ให้ความยินยอม หรือเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างประสงค์ที่จะไม่เข้าร่วมในการวิจัยต่อไป หรืออยู่ในสภาวะที่ไม่สามารถให้ข้อมูลได้

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผูู้วิจัยได้ศึกษาดำรา เอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกลุ่มร้านค้าสวัสดิการชุมชน ให้ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและตัวแปรที่ศึกษา โดยผูู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอแก่ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเบื้องต้น จากนั้นผู้เชี่ยวชาญจึงพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

โดยแบ่งแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่องสถานภาพ เพศ อายุ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม และแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนของตำบลลำเหย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาเพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและประเด็นที่ต้องการทราบ (Index of Item – Objective Congruence = IOC) จากนั้นนำผลที่ได้จากการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อพิจารณาถึงคุณภาพของข้อคำถาม ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ถ้าค่าต่ำกว่าตัดทิ้งหรือปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามนั้นให้มีความสมบูรณ์ร่วมกับที่ปรึกษาโครงการตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง (Reliability)

หลังจากหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองใช้ (Try Out) กับสมาชิกกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งมีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกลุ่มประชากรเป้าหมายของการศึกษาในครั้งนี้จำนวน 121 คน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งได้ความเชื่อมั่นรวมเท่ากับ 0.882

วิธีการพิทักษ์สิทธิ์อาสาสมัครวิจัย

ผู้วิจัยส่งโครงการวิจัยเข้ารับการพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัย จากคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์และสัตว์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (เลขใบรับรอง: 018/2562) เมื่อผ่านการอนุมัติ ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง แนะนำตัวชี้แจงในการเข้าร่วมวิจัยให้อาสาสมัครวิจัยทราบวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย แจกเอกสารข้อมูลสำหรับอาสาสมัครวิจัย โดยผู้วิจัยจะปฏิบัติตามนี้

1. ในระหว่างสัมภาษณ์ หากท่านเกิดความไม่สบายใจในการสัมภาษณ์หรือตอบแบบสอบถาม ท่านสามารถถอนตัวได้ทันที
2. หากคำถามเหล่านั้นสร้างความรู้สึกไม่สบายใจให้กับท่าน หรือท่านไม่อยากจะตอบคำถามสัมภาษณ์ ท่านมีสิทธิ์ที่จะถอนตัวได้ทันที
3. ข้าพเจ้าจะยกเลิกการสัมภาษณ์ และท่านมีสิทธิถอนตัวออกจากการสัมภาษณ์เมื่อใดก็ได้ตามที่ท่านประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลซึ่งการถอนตัวออกจากการวิจัยนั้น จะไม่มีผลกระทบในทางใด ๆ แก่ท่าน
4. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะถูกเก็บเป็นความลับ และถ้ามีการนำเสนอหรือเผยแพร่ผลงานวิจัย ข้อมูลจะไม่สามารถระบุถึงตัวตน และจะไม่ปรากฏอยู่ในเล่มรายงาน และเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลาย เช่น ภาพถ่าย ไฟล์บันทึกเสียง บันทึกคำสัมภาษณ์ รายงานต่าง ๆ โดยผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลเหล่านี้ไปขยายผลหรือศึกษาต่อ
5. หากท่านไม่ได้รับความเป็นธรรมตามข้อมูลที่คุณวิจัยได้แจ้งไปแล้วนั้น ท่านสามารถร้องเรียนขอความเป็นธรรมได้ที่ คณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และสัตว์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ชั้น 4 อาคารศูนย์ศึกษาและพัฒนาจังหวัดนครปฐม 85 ถนนมาลัยแมน อ. เมือง จ. นครปฐม 73000 โทรศัพท์ 034-109300 ต่อ 3904 E-mail: encp.npru@gmail.com

การรวบรวมข้อมูล

สำหรับกระบวนการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยส่งหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลลำเหย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูมจังหวัดนครปฐม จากนั้นจึงประสานไปยังผู้นำ เพื่อให้ผู้นำประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ต่อไป

เมื่อได้รับอนุมัติให้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 121 ชุด และรอรับกลับคืนด้วยตนเอง จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่องสถานภาพ เพศ อายุ วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งนี้

โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของ Best [4] โดยได้กำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการวัดระดับความสำคัญของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 78.5 รองลงมาเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 53.7 และเพศชาย จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 ส่วนใหญ่อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0 รองลงมาได้แก่อายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นที่ศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.30$) (S.D. 0.389) ซึ่งเมื่อจำแนกรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปได้รับเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุทุกคนเป็นประจำทุกเดือน ($\bar{X}=4.89$) (S.D. 0.361) ถ้าจะมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจะเกิดประโยชน์ต่อ ผู้สูงอายุในชุมชนหรือไม่ ($\bar{X}=4.72$) (S.D. 0.595) เบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์มาก ($\bar{X}=4.56$) (S.D. 0.669) กลุ่มผู้นำชุมชนใส่ใจความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ($\bar{X}=4.55$) (S.D. 0.730) กลุ่มผู้นำชุมชนมีความสามารถในการติดต่อประสานงาน และประสานกิจกรรม ภายในชุมชนและหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นอย่างดี ($\bar{X}=4.51$) (S.D. 0.660) กลุ่มผู้นำชุมชนมีความเป็นกันเอง ไม่ถือตัวไม่เข้ายศเข้าอย่าง เข้าหาช่วยบริการช่วยเหลือคุณาติมิตร ($\bar{X}=4.51$) (S.D. 0.634) ผู้สูงอายุในชุมชนทุกคนมีญาติพี่น้องลูกหลานคอยให้การดูแล ($\bar{X}=4.50$) (S.D. 0.787) ภาพรวมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนมีความสุขสุขภาพแข็งแรงพึ่งพาตนเองได้ ($\bar{X}=4.48$) (S.D. 0.731) กลุ่มผู้นำชุมชนมีความซื่อสัตย์ซื่อตรง และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ($\bar{X}=4.46$) (S.D. 0.719) ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ($\bar{X}=4.33$) (S.D. 0.820) ความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้นำชุมชน ($\bar{X}=4.29$) (S.D. 0.758) ผู้สูงอายุในชุมชนส่วนมากมีปัญหาเรื่องสุขภาพ ($\bar{X}=4.10$) (S.D. 0.800) ผู้สูงอายุในชุมชนเมื่อได้รับการเจ็บป่วย หรือเสียชีวิตมีหน่วยงานและกองทุนสวัสดิการคอยให้ความช่วยเหลืออย่างเพียงพอ ($\bar{X}=4.09$) (S.D. 0.827) ผู้สูงอายุในชุมชนมีการรวมตัวทำกิจกรรมกันต่อเนื่องเป็นประจำ ($\bar{X}=4.02$) (S.D. 0.931) ในชุมชนมีงบประมาณที่ใช้สำหรับการให้บริการดูแลผู้สูงอายุ ($\bar{X}=3.57$) (S.D. 0.740) ผู้สูงอายุในชุมชนส่วนมากเป็นข้าราชการเกษียณอายุราชการ ($\bar{X}=3.22$) (S.D. 0.980)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อคำถามปลายเปิด 1) ต้องการให้มีการจัดตั้งกลุ่ม หรือกองทุนดูแลผู้สูงอายุด้านสุขภาพและการเจ็บป่วย 2) อยากมีเงินบำนาญชราภาพ 3) ชุมชนควรมีการจัดตั้งกองทุนการเงินสำหรับผู้สูงอายุ 4) ต้องการมีอาชีพ และรายได้ที่ผู้สูงอายุสามารถทำได้

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการชุมชน และ 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ โดยการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ปัญหาและความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อประเด็นที่ศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อจำแนกรายข้อโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้

1.1 ผู้นำชุมชนในตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม มีความเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จักริศริจารุเมธินุญ และพระถนัด วุฒโน [5] ที่ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษาพบว่าผู้นำเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาในระดับต่างๆ การพัฒนาในระดับชุมชนก็เช่นเดียวกัน ถ้าผู้นำมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ ก็จะสามารถใช้คุณสมบัติที่มีอยู่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และเป็นการสร้างความสุข ความสำเร็จให้เกิดขึ้น อำนาจของผู้นำ จะต้องมีการใช้ให้ถูกต้องเพราะอำนาจเป็นสิ่งที่สร้างหายนะ หรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ชุมชนได้ ชุมชนจะพบกับปัญหาในด้านต่างๆ ตามมา การเลือกสรรผู้นำของชุมชนสังคมก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คนที่เป็นผู้นำมักมีลักษณะบางอย่างที่เด่นกว่าผู้ตาม คนที่เป็นผู้นำมักเป็นคนที่มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ผู้อื่นยอมทำตาม อีกทั้ง ผู้ตามบางคนถึงกับยอมถอดแบบผู้นำ บางคนลอกเลียนแบบอย่างของผู้นำ

1.2 ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทุกคน เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 หมวด 1 คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเบี้ยยังชีพจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติ และเป็นผู้ที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ 1) มีสัญชาติไทย 2) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้าน 3) มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งได้ลงทะเบียน และยื่นคำขอรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์ใดจากหน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เงินบำนาญ เบี้ยหวัด บำนาญพิเศษ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน รายได้ประจำ หรือผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น ที่รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้เป็นประจำ ยกเว้นผู้พิการและผู้ป่วยเอดส์ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กระทรวงมหาดไทย [6]

1.3 การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจะเกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในชุมชนหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่าหากมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจะเกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในชุมชนมากที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุนทร ปัญญาพงษ์ และคณะ [7] ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องรูปแบบการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุที่จัดขึ้นภายในชุมชน สำหรับรูปแบบการจัดสวัสดิการให้แก่ ผู้สูงอายุที่มีดำเนินการขึ้นภายในชุมชน ประกอบด้วย การจัดตั้งกองทุนออมทรัพย์ กองทุนฌาปนกิจศพ งาน บุญประเพณี และการจัดตั้งศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุ เป็นรูปแบบสวัสดิการที่สมาชิกในชุมชนร่วมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อดูแลผู้สูงอายุในชุมชน เนื่องจากสมาชิกผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าผู้สูงอายุที่เป็นชาวบ้านทั่วไปไม่มีสิทธิเหมือนกับผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการบำนาญเพราะรัฐดูแลสวัสดิการให้กลุ่มดังกล่าว ดังนั้น การจัดสวัสดิการ ให้แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชนด้านกองทุนออมทรัพย์จึงมีความสำคัญยิ่งต่อผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุอยู่อย่างมีคุณค่ากับลูกหลาน และชราอย่างมีความสุข

1.4 ผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และผู้นำในตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม มองว่าเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Holzmann, Robert, and Richard Hinz [8] ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21: มุมมองระหว่างประเทศเกี่ยวกับระบบเงินช่วยเหลือและการปฏิรูป ผลการศึกษาพบว่ารัฐบาลในหลาย ๆ ประเทศ เช่น อินเดีย บังกลาเทศ เนปาล กำลังเร่งดำเนินการ ให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากจน ประสบปัญหาความ

ยากลำบากในการดำเนินชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหรือหลุดพ้นจากสภาพดังกล่าว การจ่ายเบี้ยยังชีพถือเป็นการสร้างระบบการป้องกันทางสังคม (social protection program) ที่อีกวิธีหนึ่งที่รัฐบาลต่าง ๆ ทั่วโลกนำมาใช้ช่วยเหลือผู้สูงอายุ ให้พ้นจากภาวะความยากจน

1.5 กลุ่มผู้นำชุมชนมีความสามารถในการติดต่อประสานงาน และประสานกิจกรรม ภายในชุมชนและหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นอย่างดี การประสานงานที่ดีช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้ อย่างราบรื่นและรวดเร็ว ทุกคน ทุกฝ่ายมีความเข้าใจถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้ดียิ่งขึ้น ช่วยประหยัดเวลา เงิน วัสดุ และ สิ่งของต่างๆ ในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ของงานมากขึ้น และยังสร้างความกลมเกลียว ความเข้าใจอันดีและความสามัคคีอีกทั้งช่วยขจัดข้อขัดแย้งใน การทำงาน ป้องกันการก้าวถอยหลังที่ ขจัดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน หรือเหลื่อมล้ำกันก่อนให้เกิดการทำงานเป็นทีม สร้างความสำนึกในการรับผิดชอบร่วมกัน รวมถึงเข้าใจข้อเท็จจริงและปัญหาของหน่วยงานอื่น นำไปสู่การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และสู่ทางการปรับปรุงงานต่อไป [9]

1.6 กลุ่มผู้นำชุมชนมีความเป็นกันเอง ไม่ถือตัวไม่เจ้าชู้เจ้าอย่าง เข้าหาช่วยบริการช่วยเหลือคุณาติมิตร จากความเห็นของกลุ่มตัวอย่างมองว่าผู้นำชุมชนในพื้นที่เป็นผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นกันเองกับชาวบ้าน ไม่ถือตัวไม่เจ้าชู้เจ้าอย่างอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิชัย วิศวกุลลาวิช และคณะ [10] ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบทรงประสิทธิภาพ สำหรับนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและเชิงยืนยัน ให้มีความสำคัญกับการมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้นำถือเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบทรงประสิทธิภาพ

1.7 ผู้สูงอายุในชุมชนทุกคนมีญาติพี่น้องลูกหลานคอยให้การดูแล การผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุในตำบลลำเหย อำเภอคอนท่อม จังหวัดนครปฐม พักอาศัยอยู่กับครอบครัว มีใ้ดูแลด้วยตนเองเพียงลำพัง โดยมีญาติพี่น้อง บุตร หลานคอยให้การดูแล การที่ผู้สูงอายุมีญาติพี่น้องลูกหลานสมาชิกในครอบครัวคอยให้การดูแล จะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกาย และจิตใจที่ดี และเห็นค่าความสำคัญของตนเอง เช่นการช่วยเหลือลูกหลาน การได้ทำประโยชน์ให้กับสมาชิกในครอบครัว และการได้ร่วมทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุไทย บริบทของจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุที่มีระดับของความสุขอยู่ในระดับที่สูง ด้วยใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ และความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความสุขนั้นก็คือ การเห็นคุณค่าและความสำคัญในตนเอง [11]

1.8 ภาพรวมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนมีความสุขสุขภาพแข็งแรงพึ่งพาตนเองได้ จากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุมีความสุขสุขภาพแข็งแรง และสามารถพึ่งพึ่งพาตนเองได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาในข้อ 2.1 เกี่ยวกับกลุ่มผู้นำชุมชนใส่ใจความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการศึกษาในข้อ 2.2 พบว่าผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุทุกคนเป็นประจำทุกเดือน อันเป็นผลช่วยบรรเทาปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ และความยากจนของผู้สูงอายุ ในข้อที่ 2.4 ผู้สูงอายุในตำบลลำเหยมองว่าเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์มาก อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการศึกษาในข้อที่ 2.7 ผู้สูงอายุในชุมชนทุกคนมีญาติพี่น้องลูกหลานคอยให้การดูแล ดังนั้นจากผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกันของแต่ละข้อที่ได้กล่าวมาข้างต้นก็สามารถยืนยันได้ว่าภาพรวมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลลำเหย อำเภอคอนท่อม จังหวัดนครปฐม เป็นผู้สูงอายุมีความสุข สุขภาพแข็งแรงพึ่งพาตนเองได้จริง

1.9 กลุ่มผู้นำชุมชนมีความซื่อสัตย์ซื่อตรงและมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ผลการศึกษาพบว่าผู้นำมีความซื่อสัตย์ซื่อตรง และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การที่บุคคลมีความซื่อสัตย์ ซื่อตรงและมีความเสียสละเพื่อส่วนรมนับว่าบุคคลที่ดี ยิ่งถ้าคุณสมบัตินี้ดังกล่าวนั้นอยู่ในตัวผู้นำแล้วก็จะทำให้ผู้นั้นเป็นผู้นำที่ดี สามารถนำพาองค์กร นำพาชุมชน ไปสู่ความสำเร็จได้ สอดคล้องกับงานของกิติ ตย์คานนท์ [12] ได้นำเสนอคุณลักษณะของผู้นำที่ดีว่าในด้านความคิดและจิตใจ ผู้นำที่ดีจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

1.10 ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ แต่ก็ยังมีผู้สูงอายุบางส่วนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุของตำบลลำเหย และไม่ได้เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ แต่ถือว่าเป็นส่วนน้อยมาก เนื่องจากผู้สูงอายุดังกล่าวมีปัญหาเรื่องสุขภาพ หรือผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีต้น ๆ ที่ยังแข็งแรงอยู่ก็จะยังทำงานและประกอบอาชีพหารายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

1.11 การทำงานของผู้นำชุมชน จากผลการศึกษาพบว่ามีความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาในข้อ 2.1 พบว่าผู้นำชุมชนได้เอาใจใส่ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเป็นอย่างดีอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับข้อ 2.5 ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้นำชุมชนมีความสามารถในการติดต่อประสานงาน และประสานกิจกรรม ภายในชุมชนและหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นอย่างดีอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับข้อ 2.6 ที่กลุ่มผู้นำชุมชนมีความเป็นกันเอง ไม่ถือตัวไม่เจ้าชู้เจ้าอย่าง เข้าหาช่วยบริการช่วยเหลือที่น้องประชาชนคุณวุฒิมิตรในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับข้อ 2.9 ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้นำชุมชนมีความซื่อสัตย์ซื่อตรงและมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม จากผลการศึกษาเกี่ยวกับผู้นำชุมชนในตำบลลำเหย อำเภอคอนท่อม จังหวัดนครปฐม ดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการทำงานของผู้นำชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนมากเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ

1.12 ผู้สูงอายุในชุมชนส่วนมากมีปัญหาเรื่องสุขภาพอยู่ในระดับมาก เพราะผู้สูงอายุจะได้รับการดูแลเรื่องสุขภาพจากชมรมผู้สูงอายุ มีความสอดคล้องกับการศึกษาของศศิพัฒน์ ยอดเพชร [13] ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานและกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่ากิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุส่วนมากเป็นกิจกรรมด้านสุขภาพ มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือได้รับการดูแลด้านสุขภาพ เป็นสถานที่พบปะพูดคุย และทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้นเมื่อผู้สูงอายุในตำบลลำเหย อำเภอคอนท่อม จังหวัดนครปฐมส่วนมากเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุก็จะได้รับการดูแลเรื่องสุขภาพ และมีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ

1.13 ผู้สูงอายุในชุมชนเมื่อได้รับการเจ็บป่วย หรือเสียชีวิตมีหน่วยงานและกองทุนสวัสดิการคอยให้ความช่วยเหลืออย่างเพียงพอ เนื่องจากเวลาผู้สูงอายุในตำบลลำเหย อำเภอคอนท่อม จังหวัดนครปฐม เมื่อเสียชีวิตทุกคนจะได้รับเงินช่วยเหลือจากกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ และเมื่อเจ็บป่วยก็จะใช้สิทธิ์การรักษาฟรีตามนโยบายของรัฐ เช่นบัตร 30 บาท บัตรประกันสังคม เป็นต้น

1.14 ผู้สูงอายุในชุมชนมีการรวมตัวทำกิจกรรมกันต่อเนื่องเป็นประจำอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาในข้อ 2.10 จากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุในชุมชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากการรวมตัวทำกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีและวัฒนธรรมที่ทำกันอยู่เป็นประจำแล้วผู้สูงอายุยังมีการรวมตัวกันทำกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุอีกด้วย

1.15 ในชุมชนมีงบประมาณที่ใช้สำหรับการให้บริการดูแลผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก งบประมาณที่ใช้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชนโดยตรงได้แก่เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ส่วนงบประมาณที่ใช้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชนทางอ้อมได้แก่การที่ผู้สูงอายุเป็นสมาชิก กลุ่มหรือกองทุนต่าง ๆ เช่น เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เป็นสมาชิกกลุ่มร้านค้าสวัสดิการชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

1.16 ผู้สูงอายุในชุมชนที่เป็นข้าราชการเกษียณอายุมีจำนวนน้อยที่สุด เนื่องจากว่าคนในตำบลลำเหย อำเภอคอนท่อม จังหวัดนครปฐม มีอาชีพหลักคือทำนา ทำสวน มีอาชีพเสริม คือการประกอบอาชีพอิสระทำเอาเองได้ [14]

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ

พบว่าผู้สูงอายุจำนวนมากมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ได้แก่โรคเบาหวาน ความดัน ปวดตามร่างกาย หูดพารามิว อัลไซเมอร์ และป่วยติดเตียง เป็นต้น ทำให้กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะในเรื่องของการจัดตั้งกลุ่ม หรือกองทุนดูแลผู้สูงอายุด้านสุขภาพและการเจ็บป่วย นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังให้ความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นความต้องการมีเงินบำนาญชราภาพ ความต้องการอยากให้มีการจัดตั้งกองทุนการเงินสำหรับผู้สูงอายุ หรือแม้แต่ความต้องการในเรื่องของอาชีพและรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยมีสาระสำคัญของพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องคือ ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดให้ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ ด้วยความสะดวกและรวดเร็วการบริการ การศึกษาการศาสนาและการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็น ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม การที่ประเทศไทยกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้นี้ ทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และพ้นจากสภาพการเป็นภาระของสังคมหรือคนในครอบครัว ภารกิจนี้เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วน ที่มีบทบาทในด้านการทำงานหรือการสร้างรายได้มิใช่หน้าที่ของรัฐบาลเท่านั้น [15]

สรุปผลการศึกษา

1. บริบทชุมชนเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนตำบลลำเหยในพื้นที่ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ที่ค้นพบทุนและศักยภาพหมายถึงสิ่งที่เป็นประโยชน์ และส่งผลดีในทางบวกสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วย 1) ผู้นำชุมชน เนื่องจากผู้นำชุมชนมีคุณสมบัติ และมีภาวะความเป็นผู้นำที่ดี ประกอบด้วยการใส่ใจความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เป็นผู้นำที่มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ซื่อตรง มีความสามารถในการติดต่อประสานงานทั้งภายในชุมชน และหน่วยงานภายนอกชุมชน เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเอง และให้บริการชาวบ้านด้วยจิตเมตตา 2) ชุมชนผู้สูงอายุ นับว่าเป็นทุน และศักยภาพที่สำคัญสำหรับผู้สูงอายุอีกอย่างหนึ่ง เนื่องจากผู้สูงอายุในชุมชนจำนวนมากเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุมีพื้นที่ในการมารวมตัวกันทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี และยังเป็นพื้นที่ให้ผู้สูงอายุได้มาพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อกัน 3) ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุหมายถึงสมาชิกครอบครัวที่ให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น บุตร ธิดา ลูก หลาน หรือญาติ เป็นต้น การที่ผู้สูงอายุได้อาศัยอยู่กับครอบครัว และมีสมาชิกภายในครอบครัวเป็นผู้ดูแล ย่อมดีกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เพียงคนเดียวตามลำพัง หรือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามสถานสงเคราะห์ เพราะฉะนั้นผู้ดูแลผู้สูงอายุก็ถือเป็นทุนและศักยภาพเช่นกัน 4) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทุกคนจะได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุสามารถช่วยลดปัญหาด้านเศรษฐกิจ และทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

2. ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ และผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 1) ปัญหาเรื่องสุขภาพ จากผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุส่วนมากมีปัญหาเรื่องสุขภาพ และการเจ็บป่วยอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายของผู้สูงอายุ การเสื่อมถอยของสุขภาพตามกาลเวลา 2) ผู้สูงอายุในชุมชนเมื่อเจ็บป่วย ไม่มีกองทุน กลุ่มองค์กร หรือหน่วยงานให้การช่วยเหลือ จะมีเพียงแค่กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์เท่านั้นที่เมื่อเสียชีวิตแล้วถึงจะได้รับเงินช่วยเหลือ 3) จากผลการศึกษาพบว่าถ้าหากมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในชุมชนมากที่สุด

3. กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะในเรื่องของการจัดตั้งกลุ่ม หรือกองทุนดูแลผู้สูงอายุด้านสุขภาพและการเจ็บป่วย นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังให้ความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นความต้องการมีเงินบำนาญชราภาพ ความต้องการอยากให้มีการจัดตั้งกองทุนการเงินสำหรับผู้สูงอายุ หรือแม้แต่ความต้องการในเรื่องของอาชีพและรายได้

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

ชุมชนควรดำเนินการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อมาดูแลผู้สูงอายุในเรื่องของสุขภาพและการเจ็บป่วย เพราะชุมชนยังขาดกลุ่ม องค์กร ในระดับชุมชนที่มาดูแลเรื่องนี้อยู่ จัดให้มีการขยายสิทธิประโยชน์ให้แก่สมาชิกตามลำดับขั้น เมื่อกองทุนมีความเติบโตขึ้น

2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ
- 2.2 ศึกษาผลกระทบของการจัดสวัสดิการชุมชน
- 2.3 ศึกษาการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุในบริบทพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมกิจการผู้สูงอายุ. สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ. 31 ธันวาคม 2563. [อินเทอร์เน็ต]. 2563 [เข้าถึงเมื่อ 21 เมษายน 2564]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.dop.go.th/known/side/1/1/335>
- [2] มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561. พิมพ์ครั้งที่ 1 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย; 2562.

- [3] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด; 2557.
- [4] Best J. Research in education. 3rd ed. New Jersey: Prentice hall; 1977.
- [5] จักรีศรีจารุเมธีญาณ และพระถนัด วาฑฒ โน. ภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 6 ฉบับพิเศษ [อินเทอร์เน็ต]. 2561[เข้าถึงเมื่อ 2 กรกฎาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก : file:///C:/Users/Admin/Downloads/116460-Article%20Text-327002-1-10-20180523.pdf
- [6] กระทรวงมหาดไทย. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552. ราชกิจจานุเบกษา. [อินเทอร์เน็ต]. 2552 [เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก : https://www.maeraka.go.th/dnm_file/news/489110701_center.PDF.
- [7] สุนทร ปัญญาพงษ์ และคณะ. รูปแบบการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในจังหวัดชัยภูมิ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 5 ฉบับที่ 3. [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 2 กรกฎาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก : file:///C:/Users/Admin/Downloads/91496-Article%20Text-268744-1-10-20171216.pdf
- [8] Holzmann T, Robert R, and Richard H. Old-Age Income Support in the 21st Century: An International Perspective on Pension Systems and Reform. Washinhton, D.C.: The International Bank for Reconstruction and Development; 1977.
- [9] สถาบันดำรงราชานุภาพ. เทคนิคการประสานงาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย; 2553.
- [10] วิชัย วิศวกุลวานิช และคณะ. การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำแบบทรงประสิทธิภาพ สำหรับ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. Veridian E-Journal, Silpakorn University. ปี ที่ 9 ฉบับที่ 3 [อินเทอร์เน็ต]. 2559[เข้าถึงเมื่อ 2 กรกฎาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก : file:///C:/Users/Admin/Downloads/74185-Article%20Text-176210-1-10-20170105.pdf.
- [11] สมพร โปธินาม และคณะ. ผู้สูงอายุไทย บริบทของจังหวัดมหาสารคาม. Srinagarind Medical Journal, Faculty of Medicine, Khon Kaen University. [อินเทอร์เน็ต]. 2552 [เข้าถึงเมื่อ 24 มิถุนายน 2563]. เข้าถึงจาก : http://www.smj.ejnal.com/e-journal/showdetail/?show_detail=T&art_id=1541
- [12] กิติ ดยัคคานนท์. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เศรษฐสตูดิโอ; 2532.
- [13] ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ. การวิจัยลักษณะการดำเนินงานและกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2555.
- [14] ไทยตำบลคอกคอม. ข้อมูลตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อ 5 กรกฎาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaitambon.com/tambon/730403>
- [15] กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุพ.ศ. 2546. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เจเอสการพิมพ์; 2547.